

2011-12-30

FINANSPOLICY

Östersunds kommun

Fastställd av kommunfullmäktige 2012-02-09, § 10

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING.....	3
1.1	FINANSPOLICYNS SYFTE OCH OMFATTNING	3
1.2	UPPDATERING AV FINANSPOLICYN	3
1.3	ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR FINANSVERKSAMHETEN	3
1.4	ORGANISATION AV FINANSFÖRVALTNINGEN	4
1.4.1	<i>Kommunen och de kommunala bolagen .....</i>	4
1.4.2	<i>Fördelning av ansvar och befogenheter .....</i>	4
2	LIKVIDITETSFÖRVALTNING	5
3	RISKER.....	6
4	TILLGÅNGAR.....	7
4.1	ALLMÄNT	7
4.2	UTLÅNING.....	7
4.2.1.	Godkända motparter för utlåning.....	7
4.3	SÄRSKILDA RIKTLINJER FÖR PLACERINGAR SOM AVSER LÅNGFRISTIGA ÄNDAMÅL. 8	8
5	SKULDER.....	8
5.1	ALLMÄNT	8
5.2	UPPLÅNING	8
5.2.1.	Godkända motparter för upplåning.....	9
5.2.2.	Hantering av ränterisk - räntebindning	9
5.2.3.	Hantering av finansieringsrisk – kreditlöften, kapitalbindning	9
6	DERIVATINSTRUMENT - FÖRSÄKRINGSINSTRUMENT.....	9
6.1.	GODKÄNDA INSTRUMENT	10
6.2.	GODKÄNDA MOTPARTER	10
8	STYRNING OCH RAPPORTERING	10
8.1	STYRNING.....	10
8.2	KONTROLL, RAPPORTERING OCH UPPFÖLJNING	10
8.2.1	Rapportering	11
8.2.3	Uppföljning	11
10	ÖVERGÅNGSREGLER.....	11

1 INLEDNING

1.1 FINANSPOLICYNS SYFTE OCH OMFATTNING

Finanspolicyen syftar till att i ett sammanhang lägga fast mål och riktlinjer för kommunen och de kommunala företagen inom följande finansiella områden:

- beslutanderätt, organisation
- koncernsamordning av finansverksamheten
- likviditetsplanering
- placering/utlåning
- upplåning
- försäkringsinstrument
- styrning och rapportering

I enlighet med kommunfullmäktiges delegation fattar kommunstyrelsen beslut om firmatecknare och fastställer delegationsordning som utvisar vilka personer som inom det finansiella området har rätt att ingå och påteckna avtal mm för kommunens räkning.

I kommunfullmäktiges årliga budgetbeslut fastläggs resultat-, finansierings- och balansbudgets, olika kompletterande riktlinjer, beloppsgränser anslagspreciseringar mm. Den finansiella verksamheten skall anpassas efter de beslut som fattats i kommunfullmäktige.

1.2 UPPDATERING AV FINANSPOLICYN

Denna finanspolicy skall vid behov omprövas av kommunfullmäktige. Om förutsättningar i kommunen/bolaget eller omvärlden förändras på ett sätt som motiverar ändringar i policyens riktlinjer skall finansfunktionen föreslå uppdatering av finanspolicyen.

1.3 ÖVERGRIPANDE MÅL FÖR FINANSVERKSAMHETEN

Inom ramen för kommunallagens bestämmelser och denna policy skall på lång sikt kommunkoncernens upplåning ske till så låg kostnad som möjligt och de egna medlen placeras så att god avkastning erhålls.

Kommunkoncernens finansverksamhet skall drivas så att den medverkar till att säkerställa koncernens betalningsförmåga på kort och lång sikt.

Finansverksamheten skall genomföras på ett säkert och effektivt sätt utan spekulativa inslag och så att en betryggande säkerhet alltid upprätthålls.

Finansverksamheten skall medverka till att kapitalanskaffning och kapitalanvändning i kommunen och dess företag blir effektiv.

Med beaktande av de riskbegränsningar som anges i finanspolicyen är målsättningen att uppnå bästa möjliga finansnetto för kommunkoncernen.

1.3.1 Organisation av finansförvaltningen

1.3.2 Kommunen och de kommunala bolagen

För att hantera koncernens ekonomi effektivt skall kommunen på det sätt och inom de ramar som kommunfullmäktige beslutar, samordna de finansiella frågorna för de enheter som ingår i kommunkoncernen.

Samordningen mellan kommunen och de kommunala företagen regleras i denna policy och i ägardirektiv till företagen.

1.3.3 Fördelning av ansvar och befogenheter

Följande ansvarsfördelning gäller för den finansiella verksamheten i Östersunds kommun.

Kommunfullmäktige: - fastställer Finanspolicy för Östersunds kommun
- fastställer kommunens upplåningsbehov i samband med årsbudgeten eller i särskilt beslut under löpande år.

Kommunstyrelsen: - har det övergripande ansvaret för kommunens medelsförvaltning.
- har det övergripande ansvaret för finansfunktionen.

Finansutskottet - bereder ärenden rörande medelsförvaltning som skall behandlas i kommunstyrelsen och avgör ärenden på delegation enligt delegationsbestämmelser.

*Biträdande
kommundirektören:* - ansvarar för uppföljning av finansfunktionens efterlevnad av kommunens finanspolicy.
- köper via tjänsteköp de tjänster som omnämns nedan under finansfunktion från Ekonomi/Finans.

Finansfunktion: Genom finansfunktionen samordnas finansiella flöden och stordriftsfördelar skapas vid upphandling av finansiella tjänster. Finansfunktionen gör det möjligt att arbeta med en gemensam likviditetsreserv för hela kommunkoncernen och koncernföretagen kan via kreditlimiter på koncernkontot få lägre lånekostnader än vad som är möjligt på den externa marknaden. Ekonomi/Finans utgör kommunens finansfunktion, med de arbetsuppgifter som anges nedan. Det övergripande operativa ansvaret för finansfunktionen har chefen för Ekonomi/Finans.

Finansfunktionens arbetsuppgifter:

- genom koncernkontot samordna koncernens flöden för att minimera float- och transaktionskostnader
- interna lån mellan koncernkontoföretagen via kreditlimiter på koncernkontot
- hålla god marknadskontakt, förmedling av marknadsinformation samt finansiell rådgivning.

- Chefen för Ekonomi/Finans*
- Initierar och utarbetar förslag till uppdatering av finanspolicy.
  - Ansvarar för koncernens likviditetsbudget
  - Ansvarar för upplåning för kommunen
  - Ansvarar för koncernkontot
  - Beviljar kreditlimiter på koncernkontot till koncernföretagen.
- Koncernkonto-gruppen:*
- Gruppens uppgift skall vara att utveckla koncernens finanshantering och tillvarata intressen för samtliga parter som ingår i den finansiella samordningen. Koncernkontogruppen företräder kommunkoncernen vid upphandling av koncernkonto och liknande större affärer. Gruppen består av ledamöter från kommunen, Jämtkraft AB, Östersundsbosträder AB samt Vestibulum AB. I koncernkontot medverkar dessutom Jämtlands Gymnasieförbund, Norra Jämtlands Räddningstjänstförbund och bostadsrättsföreningen Torvalla Centrum. Chefen för Ekonomi/Finans är ordförande i gruppen.
- Bolag:*
- Respektive bolag antar denna finanspolicy i enlighet med ägardirektiv.

1.3.3.1 Koncernkonto

För att effektivisera penninghanteringen skall samtliga saldon och likvidströmmar i kommunkoncernens olika enheter vara samordnade i räntebärande koncernkonto.

1.3.3.2 Förvaltning av andra organisationers medel

Vid förvaltning av annan organisations (t ex donationsmedel) medel skall skriftligt avtal om förvaltningen upprättas. Kommunen eller i kommunkoncernen ingående företag får inte åta sig förvaltningsuppdrag som innebär att risktagandet eller utfästelsen går utöver kommunkoncernens finanspolicy. Förvaltning av andra organisationers medel skall godkännas av kommunstyrelsen.

2 LIKVIDITETSFÖRVALTNING

För att nå en effektiv penninghantering skall likviditetsplaneringen för hela kommunkoncernen vara samordnad. För att denna ska bli så korrekt som möjligt, skall kommunen och koncernföretagen upprätta egna likviditetsplaner. Likviditetsplanerna skall uppdateras på tider som finansfunktionen bestämmer. Härutöver rapporteras utan anmaning större förväntade avvikelser i penningflödet. Förvaltningarnas och koncernföretagens planer sammanställs i en gemensam likviditetsplan för kommunkoncernen.

Likviditetsplaneringen skall

- ligga till grund för bedömning av betalningsberedskapen på kort och lång sikt,
- utgöra underlag för beslut om upplåning och placering av likvida medel.

Finansfunktionen skall tillse att det i kommunkoncernen finns en tillfredsställande betalningsberedskap, vilken skall uppnås genom egen likviditet, avtalade kreditlöften, koncernkontokredit samt bemyndigande om upptagande av kortfristiga krediter.

Betalningsberedskapen är beroende av tillgången på likvida medel, d v s kontanter eller sådana tillgångar som snabbt kan omsättas i kontanter samt koncernkontokredit..

3 RISK

All form av ekonomisk verksamhet innebär alltid ett visst mått av finansiellt risktagande. En passiv finansförvaltning innebär att inga åtgärder vidtas för att minimera eller parera risker. Genom en aktiv finansförvaltning skapas möjligheter till ett rationellt hanterande av risker med beaktande av den kostnad som det medför att minska eller eliminera risker.

Några av de risker som kan identifieras är:

- valutarisk - värdeförändring av en valuta i förhållande till andra valutor
Kommunkoncernen skall inte ta några valutarisker vid placering av likviditeten. Endast placeringar i svensk valuta får förekomma. Kommunkoncernen skall inte ta några valutarisker vid nyupplåning. Endast upplåning i svensk valuta får förekomma.
- ränterisk – värdeförändring på en räntebärande position som följd av ändrade marknadsräntor
Ränte- och kursriskerna begränsas dels genom begränsningar av vilka instrument som är tillåtna dels genom begränsning av bindningstider.
- kreditrisk - motpartsrisk – risken att en motpart inte fullgör sina förpliktelser
Motpartsrisken begränsas genom att godkända motparter för affärer fastställs.
- likviditetsrisk – risken att en placering inte kan omsättas i likvida medel utan påtaglig kostnadsökning.
Likviditetsriskerna begränsas genom likviditetsplanering och val av placeringsformer/ värdepapper som vid var tidpunkt kan disponeras/säljas. Löptiden på placerade medel skall anpassas till framtida behov av betalningsmedel på kort och medellång sikt i enlighet med likviditetsplanen.
- finansieringsrisk/refinansieringsrisk – risken att likvida medel inte kan lånas upp eller bara med en påtaglig kostnadsökning.
Finansieringsrisken kan minimeras genom att försäkra sig om kreditlöften.
Refinansieringsrisken innebär att det i vissa situationer kan vara svårt att till fördelaktiga villkor placera om lån. Genom att sprida låneportföljens förfallotider jämnt över tiden, blir refinansieringsrisken mindre.

4 TILLGÅNGAR

4.1 ALLMÄNT

Kommunkoncernens kassaflöden skall samlas i ett koncernkonto så att kommunkoncernens ut- och ingående betalningsströmmar kan kvittas mot varandra.

Kravet på god säkerhet i kommunkoncernens medelsplacering, innebär bl a att kredit-, ränte- och likviditetsrisker skall undvikas eller minimeras.

Vid placering av kommunkoncernens medel skall därför sådana former väljas att kravet på lågt risktagande tillgodoses och att – med beaktande av detta – bästa möjliga förräntning eftersträvas.

Vid placering av medel skall minst tre banker/finansinstitut tillfrågas om placeringsvillkor innan placering verkställs.

4.2 UTLÅNING

Utlåning d v s placering av överskottslikviditet, skall ske med beaktande av kravet på godtagbar kreditrisk och med hänsynstagande till övriga risker och likviditetsaspekter av sådana placeringar. Högsta möjliga avkastning skall eftersträvas inom ramen för finanspolicyns riskbegränsningar. Vid utlåning till kommunägt bolag skall marknadsmässiga villkor tillämpas. Utlåning till kommunägt bolag kan ske endast upp den av kommunfullmäktige beslutade borgenslimit som belöper på respektive bolag.

4.2.1. Godkända motparter för utlåning

Följande instrument och löptider är tillåtna för utlåning:

KATEGORI	LÅNTAGARE/VÄRDEPAPPERINSTRUMENT	MAXIMAL LÖPTID	
A	Svenska staten	Statsskuldväxlar, obligationer, realränteobligationer, övriga statspapper	5 år
	Kommuner och landsting	Certifikat, Obligationer	5 år
	Kommunala bolagen, Östersunds-bostäder AB, Vestibulum AB samt Jämtkraft AB	Reverslån	5 år
	Statligt helägda bolag	Certifikat	5 år

	Banker med svensk bankoktroj	Kontoinlåning, deposit, certifikat	5 år
	Svenska bostadsinstitut	Obligationer	5 år
B	Emittent med kortfristig rating K1 enligt Standard & Poors' Nordisk Rating AB	Certifikat	3 mån

4.2.2 Maximal genomsnittlig löptid för placeringar

Placerade medel inklusive medel på koncernkonto får ha en maximal genomsnittlig löptid på nio månader.

4.3 SÄRSKILDA RIKTLINJER FÖR PLACERINGAR SOM AVSER LÅNGFRISTIGA ÄNDAMÅL

Kommunfullmäktige kan fastställa att viss del av likviditeten skall användas för långfristiga ändamål t ex för framtida pensionsutbetalningar och därför skall placeras enligt andra regler än vad som gäller för likvida medel enligt ovan.

5 SKULDER

5.1 ALLMÄNT

Upplåning får genomföras för långfristiga finansieringar eller för att trygga kommunkoncernens kortfristiga betalningsberedskap.

Vid upplåning och skuldförvaltning skall kravet på låg risk beaktas och lägsta möjliga finansieringskostnader eftersträvas vid den valda risknivån.

Upplåning som uteslutande syftar till att skaffa medel för placering med ränteförtjänst (arbitrageaffär) är inte tillåtet. Detta får dock inte förhindra att upplåning sker vid en tidpunkt som bedöms vara lämplig för senare finansiering.

För att uppnå låga finansieringskostnader måste konkurrensen i upplåningen upprätthållas. Kommunkoncernens enheter får inte sluta långfristiga kreditavtal som undanröjer konkurrensen mellan olika långgivare. Vid upphandling bör förfrågan ske hos minst tre kreditinstitut. Undantag får göras vid befarade stora ränterörelser.

5.2 UPPLÅNING

I samband med beslut om årsbudget fattar kommunfullmäktige beslut om storleken av kommunens långfristiga nyupplåning som skall gälla för budgetåret. Därutöver kan fullmäktige under löpande år besluta om upplåning för finansiering av t ex utökad investeringsvolym.

5.2.1. Godkända motparter för upplåning

Godkända motparter för upplåning:

- Staten
- Kommunen eller företag inom kommunkoncernen
- Annan kommun eller landsting
- Svenska banker, kreditmarknadsföretag och hypoteksinstitut
- Utländsk bank eller finansinstitut om upplåningen sker med tillämpning av svensk lag och svensk lånedokumentation.
- Svenska försäkringsbolag
- Europeiska Investerings Banken (EIB)
- Nordiska Investeringsbanken (NIB)
- Europeiska Utvecklingsbanken (CEB)

5.2.2. Hantering av ränterisk - räntebindning

Med ränterisk avses hur kostnaden på en räntebärande skuld påverkas av en förändring av räntenivån. Denna risk beror främst på räntebindningstiden. För att begränsa ränterisken bör räntebindningstiden för olika lån spridas över tiden.

Räntebindningstiden får ändras inom angivna gränser genom att använda godkända derivatinstrument.

Andelen kortfristig räntebindning får variera inom nedan angivna intervall beroende på ränteläget. Räntebindningstiden för varje enskilt lån bör inte överstiga 10 år. Den genomsnittliga räntebindningstiden får inte understiga tre månader och inte överstiga 60 månader.

5.2.3. Hantering av finansieringsrisk – kreditlöften, kapitalbindning

Finansieringsrisk innebär att medel inte kan lånas upp eller bara till kraftigt ökade kostnader. Genom att försäkra sig om kreditlöften kan risken minimeras. Genom att sprida låneportföljens förfallotider jämnt över tiden, blir också refinansieringsrisken mindre.

6 DERIVATINSTRUMENT – FÖRSÄKRINGSINSTRUMENT

Kommunen och koncernföretagen får ingå:

För Upplåning: På den svenska finansmarknaden sedvanliga förekommande avtal, i syfte att minska och/eller sprida de med upplåningen förekommande riskerna.

För Elhandel: På den nordiska finansmarknaden sedvanliga förekommande avtal i syfte att minska och/eller sprida de förekommande riskerna.

För samtliga derivatinstrument gäller att de endast får användas under förutsättning att det finns en koppling till underliggande position. Derivatinstrument får användas endast för att minska och sprida riskerna. Användandet av säkringsinstrument förutsätter god

kunskap om hur dessa fungerar samt att handläggning och uppföljning sker på ett betryggande sätt.

6.1. GODKÄNDA INSTRUMENT FÖR UPPLÅNING

Nedanstående finansiella instrument får användas:

- Ränteoptioner, (cap & floor) Cap, räntetak, skyddar mot höjningar av marknadsräntan. Precis som för en försäkring erläggs en premie. Den utgår i form av en engångspremie och betalas i sin helhet vid köpet av räntetaket. Premiens storlek beror på de aktuella marknadsräntan, lånets löptid samt vilken garantiränta som väljs. Med floor, räntegolv, menas att låneräntan aldrig kan understiga räntegolvet. I det fall det sker är det kreditgivaren som erhåller skillnaden mellan räntegolv och aktuell marknadsränta.

- Ränteswappar. En ränteswap är ett avtal om byte av ränteflöden mellan två parter och därmed ett fristående instrument utan koppling till eventuell kredit. Ränteswap används för att förändra räntekonstruktionen. Genom att kombinera ett lån med rörlig ränta och en ränteswap skapas ett fast ränteflöde på lånet, vilket därmed kan jämföras med ett traditionellt lån med fast ränta. Ränteswap kan även vara ett alternativ som är billigare än ett traditionellt lån med fast ränta.

6.2. GODKÄNDA INSTRUMENT FÖR ELHANDEL

Nedanstående finansiella instrument får användas:

- Elterminer, Eloptioner, CFD kontakt (Prisområdessäkringar), Valutaterminer och Valutaoptioner, Strukturerade valutaprodukter så som Genomsnittsterminer.

6.3. GODKÄNDA MOTPARTER

Handel med derivatinstrument för ränta och valuta får endast ske med banker med svensk bankkott. Övriga derivatinstrument för Elhandel gäller endast koncernföretag och får ske enbart med motparter som godkänts i kreditprövning i enlighet med kreditpolicy och respektive företags riskpolicy

8 STYRNING OCH RAPPORTERING

8.1 STYRNING

För att fastställa likviditetsflödet inom kommunkoncernen skall kommunen och bolagen upprätta likviditetsbudgets. Dessa sammanställs av finansfunktionen.

Bolagen skall fortlöpande samråda med finansfunktionen i finansiella frågor och i god tid informera finansfunktionen om alla finansiella behov såsom upplånings- och placeringsbehov.

8.2 KONTROLL, RAPPORTERING OCH UPPFÖLJNING

Kommunen och de bolag som omfattas av policyn skall ha rutiner som säkerställer god kontroll, rapportering, uppföljning och utvärdering. Det är därför av stor vikt att det finns en ändamålsenlig organisation, klara rutiner och ett fungerande kontrollsystem i form av en utvecklad ränteriskhantering, en uppföljning via benchmark och rapportkrav.

Affärstransaktioner inklusive ingångna swapavtal skall dagligen/löpande noteras i en affärsjournal. Det ska i respektive organisation finnas två personer som är uppdaterade i samtliga handlingar/transaktioner som rör finansverksamheten

8.2.1 Rapportering

För att ge kommunens ledning kontinuerlig information som rör medelsförvaltningens utveckling, skall ett väl fungerande rapportsystem finnas. Kommunens och koncernföretagens (de som ingår i koncernkontot) placerings- och låneportföljers sammansättning samt den finansiella riskexponeringen i övrigt skall i samband med uppföljning per april och augusti, samt per 31 december, rapporteras till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Rapporteringen skall separat redovisa kommunen och koncernföretagen. Avvikelser från fastlagd policy skall snarast rapporteras. Rapporteringen skall minst innehålla de uppgifter som framgår nedan.

- * Skuldportföljens sammansättning
- * Förändring av skuldportföljens sammansättning enligt ovan sedan föregående rapport
- * Skuldportföljens genomsnittliga räntesats
- * Skuldportföljens genomsnittliga kredit- och räntebindningstid
- * Omfattningen av skuldportföljens derivat
  - ränteswappar
  - ränteoptioner
  - valutaswappar
- * Volymen av kommunens borgensåtagande fördelade på respektive företag
- * Aktuell likviditetssituation
- * Likviditetsprognos
- * Placeringar

8.2.3 Uppföljning

Uppföljning mot finanspolicy bör ske fortlöpande vid varje transaktion. Utvärdering mot benchmark bör ske och i den omfattning som finns nödvändigt och avrapporteras i den omfattning övrig rapportering sker.

10 ÖVERGÅNGSREGLER

Samtliga tidigare antagna föreskrifter om medelsförvaltningen eller annat område som behandlas i denna policy upphävs. Om låneportföljen behöver förändras till följd av denna policy, gäller att förändringen skall genomföras så snart som möjligt, dock senast 12 månader efter beslutsdagen.

Kommunfullmäktiges tidigare utfästelser rörande borgensåtagande, upplåning, utlåning eller motsvarande och som genom avtal gäller i förhållande till annan part, förändras ej så länge det tidigare åtagandet kvarstår.